

UCHWAŁA NR PR.0004.80.2012
RADY MIASTA RUDA ŚLĄSKA
z dnia 26.04.2012 r.

w sprawie przyjęcia 3-letniego „Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Mieście Ruda Śląska na lata 2012-2014”

Na podstawie art. 12 pkt 11, art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 05 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity z 2001 r. Dz. U. Nr 142, poz. 1592 ze zm.), w związku z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 ze zm.),

na wniosek Prezydenta Miasta
Rada Miasta Ruda Śląska
uchwała:

§ 1. Przyjąć 3-letni gminny program dotyczący wspierania rodziny pod nazwą: „Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2012-2014” w treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Ruda Śląska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

Wojciech Gawron
KT 2335

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA RUDA ŚLĄSKA
Jarosław Wieszolek

Uzasadnienie

Z dniem 01 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przepisie art. 176 pkt 1 cytowanej ustawy nałożono na gminę obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Przyjęcie „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2012-2014” umożliwi objęcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych z terenu naszego Miasta kompleksowymi działaniami ukierunkowanymi na ich wzmocnienie.

Z uwagi na powyższe podjęcie stosownej uchwały uznaje się za zasadne.

Prezydent Miasta

Grażyna Dziedzic

Załącznik
do Uchwały Nr PR.0007.80.2012
Rady Miasta Ruda Śląska
z dnia 26.04.2012 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2012-2014

Spis treści

I. Wprowadzenie	s. 3
II. Diagnoza sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	s. 4
III. Zasoby miasta Ruda Śląska tworzące system wsparcia dla dzieci i rodzin	s. 7
IV. Wnioski	s. 9
V. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny	s. 10
VI. Projekty socjalne na rok 2012	s. 11

I. Wprowadzenie

Rodzina ma zasadniczy wpływ na funkcjonowanie człowieka w rolach społecznych oraz kształtowanie jego tożsamości i postaw. Dobrze funkcjonująca rodzina daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa i wzmacnia rozwój. Zaburzone więzi rodzinne wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie człowieka, są jednym z podstawowych źródeł deficytów jednostki. W związku z tym należy podejmować działania ukierunkowane na wzmacnianie rodziny w wypełnianiu jej podstawowych funkcji.

W dniu 01.01.2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Prezydent Miasta Ruda Śląska na podstawie Zarządzenia NR SP.0050 2.5.2012 z dnia 09 stycznia 2012 roku powierzył organizowanie pracy z rodziną Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej. Zadania związane z udzielaniem pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej w ramach Działu ds. Asysty Rodzinnej we współpracy z Działem Pomocy Środowiskowej. Natomiast zadania z zakresu wspierania i finansowania systemu pieczy zastępczej realizują Dział Pieczy Zastępczej i Dział Obsługi i Finansowania Opieki nad Dzieckiem. Jednym z zadań nałożonych na samorząd jest opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. Niniejszy Program obejmuje analizę sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych oraz zasoby miasta Ruda Śląska. Zostały w nim również przedstawione kierunki, cele i zadania, które należy wdrożyć wykorzystując konkretne projekty socjalne do realizowania w 2012 roku i latach następnych. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2014 jest ściśle związany z Miejską Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2003-2015.

II. Diagnoza sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W 2011 roku pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej objętych było 3770 rodzin (w tym 10 046 osób). Z tej pomocy korzystało 1712 rodzin z dziećmi, z których 574 to rodziny niepełne. Poniższa tabela przedstawia dysfunkcje będące przyczyną udzielania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2011.

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej (dysfunkcje)	Liczba rodzin w 2011 roku
Ubóstwo	1698
Sieroctwo	4
Bezdomność	135
Potrzeba ochrony macierzyństwa	205
w tym: wielodzietność	105
Bezrobocie	1485
Niepełnosprawność	1399
Długotrwała lub ciężka choroba	858
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	660
w tym:	237
rodziny niepełne	
rodziny wielodzietne	156
Przemoc w rodzinie	48
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	X
Alkoholizm	340
Narkomania	5
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	69
Brak umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	16
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	X
Zdarzenia losowe	23
Sytuacja kryzysowa	X
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	X

Tabela nr 1 - przyczyny trudnej sytuacji życiowej rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej w 2011 roku (dane Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej)

Powyższe dane wykazują, że dominującymi dysfunkcjami wśród osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej są ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba. Natomiast w rodzinach z dziećmi jednym z głównych problemów jest bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W 2011 roku z pomocy korzystało 1712 rodzin z dziećmi, z czego aż 38,55% tj. 660 rodzin wykazywało bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Zebrane informacje wskazują również, w jakich aspektach należy pomóc rodzinie, aby prawidłowo mogła funkcjonować i stanowiła pozytywne środowisko rozwoju dla dziecka.

Bezradność jako nieumiejętność radzenia sobie w danej sytuacji może być podyktowana przekonaniem o braku wystarczającej wiedzy do pokonania zaistniałych problemów, brakiem wiary w skuteczność podejmowanych przez siebie działań jak i wyuczeniu się bezradności na skutek negatywnych doświadczeń z przeszłości. Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego najczęściej występuje w dzielnicach: Nowy Bytom-Chebzie i Wirek.

Zdarza się również, że bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego jest wynikiem niepełnosprawności intelektualnej lub fizycznej co najmniej jednego z członków rodziny. Z uwagi na powyższe deficyty w rodzinie mogą zostać wprowadzone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W rodzinach tych prowadzona jest praca dostosowana do możliwości psychofizycznych rodziców z uwzględnieniem zarówno ich zasobów jak i deficytów. W 2011r. z pomocy w formie usług opiekuńczych korzystało 14 rodzin z dziećmi, natomiast ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystały 3 rodziny z dziećmi.

Narastające problemy opiekuńczo - wychowawcze i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz towarzyszące im uzależnienia rodziców, przemoc czy bezrobocie często są powodem rażących zaniedbań rodziców wobec dzieci. W skrajnych sytuacjach, kiedy rodzice nie sprawują należycie opieki nad swoimi dziećmi, doprowadzając do tego, że zagrożone staje się ich zdrowie i życie, podejmowane są w rodzinie działania interwencyjne mające na celu zabezpieczenie dzieci. W myśl ustawy z dnia 06 maja 2010r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać małoletnie dziecko w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia, umieścić je, jeśli jest to możliwe, u niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej. W sytuacji braku takiej możliwości dziecko powinno zostać umieszczone w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Taką decyzję pracownik socjalny podejmuje razem z funkcjonariuszem Policji, a także przedstawicielem służby zdrowia.

W 2011r. w pieczy zastępczej umieszczonych zostało 117 dzieci. Głównymi przyczynami podejmowania interwencji w rodzinach były: nadużywanie alkoholu przez rodziców, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc. Dysfunkcjom tym towarzyszy często niepełnosprawność, bezdomność czy narkomania. Należy jednak dodać, że nawet kiedy dziecko zostaje zabezpieczone w pieczy zastępczej rodzice otrzymują wszechstronne wsparcie, tak aby mogli wyjść z kryzysu, samodzielnie prawidłowo funkcjonować w środowisku i starać się o powrót dziecka do domu rodzinnego. Zabezpieczenie dziecka nie jest równoznaczne z brakiem możliwości jego powrotu do rodziny naturalnej. Rodzice mają szansę podjąć współpracę zmierzającą do wyeliminowania przyczyn trudnej sytuacji życiowej, a tym samym doprowadzenia do tego, aby dzieci wróciły do domu rodzinnego. W takiej sytuacji zwołuje się zespół interdyscyplinarny, w skład którego wchodzi specjaliści pracujący na rzecz konkretnej rodziny. Po wymianie informacji na temat rodziny ustala się formę pracy dostosowaną do jej potrzeb i możliwości. Rodzina może zostać objęta pomocą w formie asystenta rodziny, kontraktu socjalnego, kontraktu socjalnego z treningami w ramach projektu „Socjalizacja rodziny naturalnej (z wykorzystaniem treningu w prowadzeniu gospodarstwa domowego na bazie kontraktu socjalnego z elementami metody projektu) dziecka objętego lub zagrożonego opieką zastępczą”, kartą pracy socjalnej wraz z usługami opiekuńczymi bądź specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Podstawą pomocy jest gotowość rodziny do podjęcia współpracy i chęć pokonania życiowych trudności. Rodzina w miarę swoich możliwości bierze udział w redagowaniu planu pracy, sama wskazuje źródła swych problemów, ustala własne zasoby i ograniczenia oraz sposoby ich przezwyciężenia. Przygotowanie całego planu opiera się na dialogu, wzajemnym wysłuchiowaniu potrzeb i oczekiwań. Tylko taka forma sprzyja współpracy, uwalnia również rodzinę od stygmatu, że nie wie, nie potrafi, jest zależna. Nie zawsze jednak rodzina jest gotowa do zmian i z tego właśnie powodu nawet najlepiej przygotowany plan pracy może nie przynieść zamierzonych efektów.

Priorytetem jest więc utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin - systematycznie realizowanego przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz współpracujące organizacje pozarządowe.

III. Zasoby miasta Ruda Śląska tworzące system wsparcia dla dzieci i rodzin

Współpraca instytucji i organizacji ma stworzyć odpowiednie warunki, by rodzina otrzymała wszechstronną i skuteczną pomoc.

Do zasobów tworzących system wsparcia miasta Ruda Śląska od 01.01.2012r. należą:

- **Ośrodek Pomocy Dzieciom i Rodzinie**, w którego strukturze działają:
 - placówka opiekuńczo - wychowawcza typu interwencyjnego;
 - placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego w formie 5 mieszkań rodzykowych w dzielnicy: Ruda, Wirek i Bielszowice;
 - 2 świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży w wieku 6 do 16 roku życia.

- **Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Błogosławionego Jana Pawła II**, który realizuje swoje działania w ramach:
 - 2 placówek opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego;
 - 3 placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej oraz 1 w formie specjalistycznej;
 - 1 grupy profilaktyczno - rozwojowej dla dzieci w wieku 3 - 5 lat.

- **Stowarzyszenie Świętego Filipa Nereusza**, które prowadzi:
 - 2 placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 roku życia;
 - 2 grupy profilaktyczno - rozwojowe dla dzieci w wieku 3 - 5 lat;
 - 3 kluby młodzieżowe dla osób w wieku od 14 do 19 lat uczęszczających do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w Rudzie Śląskiej.

- **Zgromadzenie Sióstr Świętej Elżbiety** - które prowadzi:
 - 1 placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczej;
 - 1 grupę profilaktyczno - rozwojową dla dzieci w wieku 3 - 5 lat.

Funkcjonujący w Mieście system opieki nad dzieckiem i rodziną wspomagany i uzupełniany jest szeregiem działań prowadzonych przez inne instytucje i organizacje, które oferują fachową pomoc, tj.: placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Ośrodek Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych, Sąd Rejonowy, Miejska Komisja

ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Miejska, Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

Wejście z dniem 01.01.2012r. w życie nowej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011r. powoduje również zmiany w całym systemie pieczy zastępczej. W związku z powyższym obok Gminnego Programu Wspierania Rodziny został opracowany trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej. Zasoby tworzące w naszym Mieście strukturę pomocową dla dzieci pozbawionych czasowo lub na stałe opieki rodziców naturalnych zostały wyszczególnione w „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Rudzie Śląskiej na lata 2012-2014” wprowadzonym Uchwałą Nr PR. 0007.36.2012 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 23.02.2012r.

IV. Wnioski

Na podstawie diagnozy i analizy danych sformułowano następujące wnioski:

- Dominującymi problemami wśród osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej są obok ubóstwa - bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. Natomiast w rodzinach z dziećmi główną przyczyną trudnej sytuacji jest bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problemy te często współistnieją i przenikają się, dlatego istotna jest wielopłaszczyznowa praca z rodziną.

- Nadal dużym problemem jest konieczność interwencyjnego zabezpieczania dzieci poza rodziną naturalną. Następuje to nie tylko na wniosek pracownika socjalnego, ale również pedagogów, kuratorów czy funkcjonariuszy Policji. Głównym powodem tego stanu rzeczy są: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemoc oraz nadużywanie alkoholu przez rodziców. Należy podejmować działania profilaktyczne skierowane na udzielenie wsparcia rodzinie naturalnej przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej.

- Istotne jest wdrażanie do pracy z rodziną nowych form pomocy takich jak asystent rodziny. Ta innowacyjna i szeroko rozumiana usługa kreuje nowy model wspierania rodziny. Stwarza specyficzną relację z rodziną, pozwala pracować zarówno indywidualnie z poszczególnymi członkami rodziny jak również z całą rodziną. Wprowadzanie nowych rozwiązań systemowych stanowi szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się biernie korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej.

- Intensywna współpraca różnych służb funkcjonujących na terenie naszego miasta przyczynia się do zmniejszenia skali występujących w rodzinach dysfunkcji. Opracowana przez szereg specjalistów diagnoza sytuacji rodziny, daje pełen obraz zarówno jej mocnych jak i słabych stron. Kompleksowa diagnoza pozwala na opracowanie skoordynowanego planu pomocy dla konkretnej rodziny, a podejmowane przez organizacje i instytucje działania zmierzają w tym samym kierunku. Dlatego tak ważne jest utrzymanie interdyscyplinarności w pracy z rodziną wieloproblemową.

- Regularne diagnozowanie problemów społecznych jest podstawą do wprowadzania koniecznych zmian oraz tworzenia i realizowania długofalowych programów wsparcia.

V. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny

CEL GŁÓWNY:

- Tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodziny i sprawowania opieki nad dzieckiem.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- Wsparcie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez wyrównywanie szans i zapobieganie niedostosowaniu społecznemu.
- Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, które umożliwią wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej.
- Poprawa jakości życia rodzin i dzieci poprzez rozwój aktywności własnej oraz zapobieganie marginalizacji życia rodziny.
- Wspieranie rodziny naturalnej poprzez działania interdyscyplinarne.
- Zapobieganie powstawaniu sytuacji wymagających interwencji kryzysowej.

VI. Projekty socjalne na rok 2012

Do projektów realizowanych i współrealizowanych przez Dział ds. Asysty Rodzinnej należą:

- Asystent rodziny,
- Socjalizacja rodziny naturalnej (z wykorzystaniem treningu w prowadzeniu gospodarstwa domowego na bazie kontraktu socjalnego z elementami metody projektu) dziecka objętego lub zagrożonego opieką zastępczą.

Inne projekty socjalne, które wypełniają i uzupełniają działania zawarte w niniejszym programie to między innymi:

- Grupy profilaktyczno-rozwojowe dla dzieci w wieku przedszkolnym wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych,
- Placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej prowadzone przez organizacje pozarządowe,
- Praca z rodziną dziecka umieszczonego w wielofunkcyjnej placówce opiekuńczo-wychowawczej (z miejscami interwencyjnymi i socjalizacyjnymi)
- FAS/FAE - grupa edukacyjna dla kobiet - klientek pomocy społecznej,
- Prace społecznie użyteczne. Reintegracja społeczno - zawodowa bezrobotnych klientów MOPS,
- Poradnictwo z zakresu narkomanii dla klientów MOPS oraz pozostałych mieszkańców Rudy Śląskiej,
- Projekt systemowy „Ruda Śląska - Szansą dla wszystkich”,
- Program diagnostyczno-terapeutyczny dla pacjentów z problemem alkoholowym oczekujących na leczenie w Ośrodku Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej SP ZOZ.

Wymienione powyżej projekty socjalne są integralną częścią Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2003 - 2015, tam są aktualizowane i sprawozdawane.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA RUDA ŚLĄSKA
Jarosław Wieszolek